

Stockholms kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Farsta grundskola i Stockholms kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Stockholms kommun att vid vite av 2 000 000 kronor senast den **15 april 2019** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Om Stockholms kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Stockholms kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Eleven ges skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och insatserna följs upp och utvärderas. (3 kap. 5a och 8 §§ skollagen; Lgr 11, 2.7 Bedömning och betyg, 2.8 Rektorns ansvar)
- Elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Elever som är i behov av särskilt stöd ges stöd på det sätt och i den omfattning som utredningen har visat att de behöver. (3 kap. 8-12 §§ skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Stockholms kommun ska se till att elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd får det stöd som de behöver på Farsta grundskola. I detta ingår:

- Att en elev i behov av stöd i form av extra anpassningar får sådant stöd.
- Att lärare anmäler till rektorn om det framkommer att en elev som trots att extra anpassningar har getts riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller. Lärare ska även anmäla till rektorn om det finns särskilda skäl att anta att extra anpassningar inte skulle vara tillräckliga.
- Att en elevs behov av särskilt stöd skyndsamt utreds, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.
- Att eleven, om utredningen visar på att hen har behov av särskilt stöd, får sådant stöd på det sätt och i den omfattning som hen behöver för att ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten vid Farsta grundskola brister i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Bristerna bedöms vara av sådan karaktär och omfattning att de allvarligt försvårar elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Föreläggande vid vite

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det finns allvarliga brister i Farsta grundskolas arbete med extra anpassningar och särskilt stöd. Skolinspektionens utredning visar att ett stort antal elever på skolan inte ges stöd i form av extra anpassningar samt särskilt stöd i den omfattning och i alla de ämnen eleverna är i behov av det. Utredningen visar även att bristen på stöd, till elever i behov av det, varat under mer än ett läsår. Utredningen visar dessutom att inte alla elevers behov av särskilt stöd utreds i förekommande fall och att utredningarna inte görs skyndsamt samt att elevers behov av särskilt stöd inte alltid anmäls till rektorn. Skolinspektionens dokumentstudier visar även att måluppfyllelsen på Farsta grundskola är låg. Av betygskatalogerna framgår bland annat att över 70 elever har icke godkänt betyg i tre ämnen eller fler samt att en stor andel av dessa elever även haft icke godkända betyg i samma ämnen i minst ett års tid. Sammantaget innebär bristerna att berörda elevers förutsättningar att nå målen för utbildningen allvarligt försvåras.

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

I skollagen anges även att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Vidare ska rektorn se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt.

I skollagen anges vidare att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.

Stöd i form av extra anpassningar ges inte i alla ämnen och till alla elever som behöver det
Av Skolinspektionens utredning framgår att lärarna inte tillgodoser alla elevers behov av extra anpassningar. I Skolinspektionens intervjuer med rektorn och lärarna uppges visserligen att lärarna genomför en del extra anpassningar. Flera lärare uppger att elever som har svårt att hänga med får extra tid och mer stöd, exempelvis i form av studiehandledning för de elever som behöver, eller extra genomgångar. Dock uppger lärarna att de inte har tillräckligt med resurser för att kunna täcka upp alla elevers stödbehov, men tillägger att många elever "hänger med". På Skolinspektionens fråga, vad lärarna behöver för att möta elevernas behov av extra anpassningar, berättar lärarna att samarbetet med specialpedagogen behöver utvecklas, exempelvis genom att lärarna behöver få hjälp med anpassningar i klassrummet och med lästräning för elever. Flera representanter från elevhälsan berättar att vissa lärare lyckas tillgodose elevernas behov av anpassningar men att vissa lärare inte gör det, vilket också bekräftas i elevintervjuerna. Flera elever berättar även att det finns flertalet elever i klasserna som behöver mer hjälp än vad lärarna hinner med att ge. På Skolinspektionens fråga, hur rektorn tänker kring att flertalet lärare i intervjuer uttryckt att det är mellan 10-12 elever i varje årskurs som behöver mer stöd, uppger rektorn att hon tror att lärarnas medverkan i kompetensutveckling inom specialpedagogik under höstterminen ska lyfta lärarna att kunna hjälpa eleverna.

Elevers behov av särskilt stöd utreds inte skyndsamt samt att anmälan till rektorn inte alltid görs av lärarna när en elev, trots extra anpassningar, riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås

Av Skolinspektionens utredning framgår att skolan inte har utrett elevers behov av särskilt stöd skyndsamt, i de fall det visar sig att extra anpassningar inte utgjort tillräckligt stöd. I intervju med Skolinspektionen uppger rektorn att kunskapsuppföljningen inte har fångat upp elever, som inte når målen, och som haft icke godkänt betyg i två efterföljande terminer i ett och samma ämne. På Skolinspektionens fråga, om varför det finns flertalet elever med F i betyg i minst två efterföljande terminer i ett och samma ämne och som inte fått sitt behov av särskilt stöd utrett, uppger rektorn att det 2016 inte fanns några åtgärdsprogram eller pedagogiska utredningar och att det fortsatt är ett utvecklingsområde. Rektorn tillägger att hon kunde gjort mer och att hon inte gjort tillräckligt, kopplat till dessa elever. Lärarna ifrån en av intervjugrupperna uppger att flera elever i varje årskurs inte har blivit utredda för eventuellt behov av särskilt stöd trots att eleverna har behov av det. Flera lärare uppger även att det inte händer något när lärarna skickar ett ärende till elevhälsan och att de behöver "slåss" för att det ska hända något med ärenden. Lärarna uppger dessutom att det kan ta allt mellan två veckor till en termin innan en anmälan till elevhälsan om att en elev riskerar att inte nå kunskapskraven, resulterar i ett åtgärdsprogram. Elevhälsan uppger att elever, som har behov av det, har genomgått en pedagogisk utredning. Elevhälsan tillägger dock att det kan finnas elever som elevhälsan inte har sett ännu.

Av Skolinspektionens utredning framgår att elevers behov av särskilt stöd inte alltid anmäls till rektorn. I intervju med Skolinspektionen uppger rektorn att de på skolan saknar en rutin för att uppmärksamma elever som inte når målen, men att mentor ska anmäla till elevhälsan när en elev riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Därutöver svarar elevhälsan, på Skolinspektionens fråga om vad som behövs för att nå alla elever som är i behov av stöd, att fler anmälningar vid misstankar om att eleven inte kommer nå målen behöver göras till elevhälsan från lärarna och att arbetsgången kring den processen behöver förbättras. Flera lärare uppger även att det inte finns någon gemensam strategi för hur skolan ska veta hur eleverna ligger till och om de når målen för utbildningen. Rektorn uppger även att det är ett utvecklingsområde för skolan att få kännedom om huruvida adekvata extra anpassningar sätts in eller inte. Rektorn uppger därutöver att de på skolan arbetar med att försöka strukturera samt skapa ordning och reda, gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

Elevers behov av särskilt stöd tillgodoses inte

Av Skolinspektionens utredning framgår att ett stort antal elever på skolan inte ges särskilt stöd i den omfattning de har behov av samt att det varit likadant även föregående läsår. Det framgår även att det finns elever som inte alls får särskilt stöd, trots att de inte når kunskapskraven i flera ämnen under flera terminer i ett och samma ämne. I intervjuer med Skolinspektionen uppger elevhälsan och lärarna att skolan inte hinner ge alla elever det stöd de behöver. Vidare uppger lärarna att det finns ett stort antal elever som inte får särskilt stöd trots att de har behov av det. Flera representanter för elevhälsan och lärarna säger vidare att det var likadant förra läsåret och så långt de kan minnas. Flera representanter för elevhälsan uppger även att de inte alltid hinner ge eleverna de stödåtgärder som finns angivna i elevernas åtgärdsprogram. Samtidigt uppger specialpedagogerna att de huvudsakligen träffar elever enskilt och att de inte hinner med alla elever som behöver hjälp. Därutöver svarar rektorn, på Skolinspektionens fråga om rektorn anser att alla elever får det stöd de behöver, att mängden tid behöver omfördelas inom elevhälsan för att nå ut med stöd till fler elever samt grupper av elever och inte endast enskilda individer. Elevhälsan och lärarna uppger därutöver att elever som är lugna och inte utåtagerande men har behov av särskilt stöd inte får det. Vidare uppger lärarna i årskurs 4-6 att Adolf Fredriks musikklasser inte har någon specialpedagog kopplad till sig trots att det finns ett behov av stöd hos eleverna.

Av Skolinspektionens utredning framgår även att elever inte ges särskilt stöd i alla ämnen trots att det finns behov av det. I intervjuer med Skolinspektionen uppger flera lärare att det inte går att få särskilt stöd i praktiskt estetiska ämnen samt att det i vissa teoretiska ämnen inte går att få specialpedagogisk hjälp. Lärarna i årskurs 1-3 uppger att elever med behov av stöd i svenska och matematik inte får det. På Skolinspektionens fråga, om särskilt stöd kan ges i alla ämnen om det finns behov av det, svarar lärarna att det inte ges i idrott och hälsa. Flera lärare uppger vidare att det är ett problem att det är så många elever som inte kan simma. Lärarna berättar vidare att eleverna erbjuds simskola, men att de inte deltar och att idrottsläraren inte når fram till dessa elever. Enligt en lärare fanns det under föregående läsår möjlighet att gå på

extra simning, men enligt läraren fungerade det inte på grund av att det var så många elever att det blev svårt att hålla reda på allting.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska enligt skollagen förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Eftersom Farsta grundskola inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd, föreligger skäl att förelägga Stockholms kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna. Föreläggandet förenas med vite eftersom bristerna är omfattande och har förelegat under en längre tid, vilket allvarligt försvårar elevers förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Undervisning och lärande

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Stockholms kommun uppfyller författningarnas krav inom undervisning och lärande.

Bedömning och betygssättning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Stockholms kommun uppfyller författningarnas krav inom bedömning och betygssättning.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Stockholms kommun uppfyller författningarnas krav inom trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling.

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Stockholms kommun uppfyller författningarnas krav inom grundläggande förutsättningar för skolenheten.

Styrning och utveckling av verksamheten

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Stockholms kommun uppfyller författningarnas krav inom styrning och utveckling av verksamheten.

På Skolinspektionens vägnar

X Tommy Lagergren

Beslutsfattare
Signerat av: Tommy Lagergren

X Joel Axberg

Föredragande
Signerat av: Joel Axberg

Hur man överklagar, se bilaga 2

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Farsta grundskola

Bilaga 2: Överklagandehänvisning

Fakta om Farsta grundskola

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Stockholms kommun under höstterminen 2018. Farsta grundskola besöktes av Skolinspektionen mellan den 4 september 2018 och den 6 september 2018.

Farsta grundskola är en kommunal skola belägen i Stockholms kommun med elever i årskurs F-9. Skolan har vid tillsynstillfället 982 elever.

Måluppfyllelse

Årskurs 3

Enligt Skolverkets statistik (SIRIS) över de nationella ämnesproven som genomfördes läsåret 2016/17 varierade andelen elever som nådde kravnivån på delproven i ämnet matematik mellan 94 procent och 99 procent. I ämnet svenska (svenska som andraspråk) varierade andelen elever som nådde kravnivån på delproven mellan 91 och 99 procent.

Årskurs 6

Skolverkets statistik (SIRIS) visar att terminsbetygen våren 2017 i årskurs 6 varierade från en genomsnittlig betygspoäng på som lägst 12 i ämnet matematik, till som högst 18 i ämnet musik. Resultaten på ämnesproven i årskurs 6 läsåret 2016/2017 visar att i matematik fick eleverna vid skolan en genomsnittlig provbetygspoäng på 11 (i riket 12), i svenska 13 (i riket 13) och i engelska 16 (i riket 15).

Årskurs 9

Det genomsnittliga meritvärdet för eleverna på Farsta grundskola läsåret 2016/17 var 199 poäng. Motsvarande resultat för riket var 224. Andelen elever som nådde kunskapskraven i alla ämnen samma läsår var 51 procent jämfört med 74 procent som är snittet i riket för samtliga huvudmän. Andelen elever med behörighet till yrkesprogram var 67 procent. Motsvarande resultat för riket var 83 procent.

Statistiken för Farsta grundskola skola visar också att läsåret 2016/17 var 77 procent av flickorna och 59 procent av pojkarna behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram. Även när det gäller meritmedelvärdet är det skillnad; flickornas meritvärde var 205 och pojkarnas 194 poäng.

Trygghet och studiero

I Skolinspektionens enkät som genomfördes höstterminen 2017 svarade 88 procent av eleverna i årskurs 5 att det stämmer helt och hållet eller ganska bra att de känner sig trygga i skolan. När det gäller studiero svarar 78 procent av eleverna i årskurs 5 att det stämmer helt och hållet eller ganska bra att de har studiero på lektionerna.

I personalenkäten svarar 75 procent av personalen att det stämmer helt och hållet eller ganska bra att eleverna har studiero på lektionerna. På påståendet På den här skolan känner sig eleverna trygga har 60 procent av personalen valt alternativen stämmer helt eller stämmer ganska.

Överklagandehänvisning

Skolinspektionens beslut om föreläggande vid vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Sveavägen 159, Box 23069, 104 35 Stockholm.

Överklagandet ska ha inkommit till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller dennes ombud.